

**UREDBA O RATIFIKACIJI KONVENCIJE O STATUSU IZBEGLICA SA ZAVRŠNIM AKTOM KONFERENCIJE
OPUNOMOĆENIKA UJEDINJENIH NACIJA O STATUSU IZBEGLICA**

("Sl. list FNRJ - Međunarodni ugovori i drugi sporazumi", br. 7/60)

ČLAN 1

Ratifikuje se Konvencija o statusu izbeglica sa Završnim aktom Konferencije opunomoćenika Ujedinjenih nacija o statusu izbeglica, sa priložima, sačinjena u Ženevi 28 jula 1951 godine, koja u originalu na francuskom i prevodu na srpskohrvatskom jeziku glasi:

**KONVENCIJA
O STATUSU IZBEGLICA**

UVOD

Visoke Strane ugovornice,

smatrajući da su Povelja Ujedinjenih nacija i Opšta deklaracija o pravima čoveka, koju je 10 decembra 1948 godine odobrila Generalna skupština, potvrdile princip da ljudska bića, bez razlike, treba da uživaju prava čoveka i osnovne slobode,

smatrajući da je Organizacija Ujedinjenih nacija u više mahova pokazala brižno staranje koje pokazuje za izbeglice i da je nastojala da ovim obezbedi najšire moguće uživanje prava čoveka i osnovnih sloboda,

smatrajući da je poželjno da se raniji međunarodni sporazumi o statusu izbeglica revidiraju i kodifikuju i da se putem novog sporazuma, proširi primena tih instrumenata i zaštita koju oni predstavljaju za izbeglice,

smatrajući da iz davanja prava na azil mogu nastati izuzetno teške obaveze za neke zemlje i da zadovoljavajuće rešenje problema čiju je međunarodnu važnost i karakter priznala Organizacija Ujedinjenih nacija ne bi moglo, pod tom pretpostavkom, da se postigne bez međunarodne solidarnosti,

izražavajući želju da sve države, koje priznaju socijalni i humanitarni karakter problema izbeglica, učine što je u njihovoj moći da bi se izbeglo da taj problem postane razlog zategnutosti među državama,

uzimajući na znanje da Visoki komesar Ujedinjenih nacija za izbeglice ima za zadatak da se stara o primeni međunarodnih konvencija koje obezbeđuju zaštitu izbeglica, i uviđajući da će stvarna koordinacija mera preduzetih za rešenje tog problema zavisiti od saradnje država sa Visokim komesarom,

sporazumele su se o sledećem:

Glava I
OPŠTE ODREDBE

Član 1

Definicija izraza "izbeglica"

A

U smislu ove konvencije, izraz "izbeglica" će se primenjivati na svako lice:

1) koje se smatralo kao izbeglo lice shodno aranžmanima od 12 maja 1926 i 30 juna 1928 godine, ili shodno konvencijama od 28 oktobra 1933 i od 10 februara 1938 godine i Protokolu od 14 septembra 1939 godine, ili pak shodno Ustavu Međunarodne organizacije za izbeglice.

Odluke o neizbornosti koje je donela Međunarodna organizacija za izbeglice za vreme trajanja njenog mandata ne sprečavaju da se svojstvo izbeglice priznaje licima koja ispunjavaju uslove predviđene u paragrafu 2 ovog odeljka;

2) koje se, usled događaja nastalih pre 1 januara 1951 godine i bojeći se opravdano da će biti progonjeno zbog svoje rase, svoje vere, svoje nacionalnosti, svoje pripadnosti nekoj socijalnoj grupi ili svojih političkih mišljenja, nađe izvan zemlje čije državljanstvo ono ima i koje ne želi ili, zbog toga straha, neće da traži zaštitu te zemlje; ili koje, ako nema državljanstva a nalazi se izvan zemlje u kojoj je imalo svoje stalno mesto boravka usled takvih događaja, ne može ili, zbog straha, ne želi da se u nju vrati.

U slučaju kad se radi o licu koje ima više od jednog državljanstva izraz "zemlje čije državljanstvo ono ima" odnosi se na svaku zemlju čije državljanstvo to lice ima. Neće se smatrati da je lišeno zaštite zemlje čije državljanstvo ono ima, svako lice koje, bez opravdanog razloga osnovanog na opravdanom strahovanju, nije tražilo zaštitu jedne od zemalja čije državljanstvo ono ima.

B

1) U smislu ove konvencije, reči "događaji nastali pre 1 januara 1951 godine" koje se nalaze u članu 1, odeljak A, mogu se razumeti kao

a) "događaji nastali pre 1 januara 1951 godine u Evropi", ili

b) "događaji nastali pre 1 januara 1951 godine u Evropi ili drugde";

i svaka država će, prilikom potpisivanja, ratifikacije ili pristupanja, dati izjavu kojom će precizirati značaj koji daje tom izrazu u pogledu obaveza koje uzima na sebe na osnovu ove konvencije.

2) Svaka Država ugovornica koja je usvojila obrazac a) može u svako doba proširiti svoje obaveze usvajajući obrazac b) notifikacijom upućenom Generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija.

C

Ova konvencija će, u dole navedenim slučajevima, prestati da se primenjuje na svako lice na koje se odnose odredbe gornjeg odeljka A:

- 1) ako je ono dobrovoljno ponovo tražilo zaštitu zemlje čije državljanstvo ono ima; ili
- 2) ako je, pošto je izgubilo državljanstvo te zemlje, ono ponovo dobrovoljno primilo; ili
- 3) ako je steklo novo državljanstvo i uživa zaštitu zemlje čije je državljanstvo steklo; ili
- 4) ako se dobrovoljno vratilo da bi se nastanilo u zemlji koju je napustilo ili izvan koje je živelo iz straha da će biti progonjeno; ili
- 5) ako, pošto su okolnosti usled kojih je ono bilo priznato za izbeglicu prestale da postoje ono ne može i dalje da odbija tražiti zaštitu zemlje čije državljanstvo ima;

podrazumevajući, međutim, da se odredbe ovoga paragrafa neće primenjivati na svakog izbeglicu o kome je reč u paragrafu 1 odeljka A ovoga člana koji može, radi odbijanja traženja zaštite zemlje čije državljanstvo ima, navesti kategorične razloge o ranijim progonima;

- 6) kad se radi o licu koje nema državljanstvo, ako je, pošto su okolnosti usled kojih je ono bilo priznato za izbeglicu prestale da postoje, ono u stanju da se vrati u zemlju u kojoj je imalo uobičajeno mesto boravka.

Podrazumevajući, međutim, da se odredbe ovoga paragrafa neće primenjivati na svakog izbeglicu o kome je reč u paragrafu 1 odeljka A ovoga člana koji može, da bi odbio da se vrati u zemlju u kojoj je imao uobičajeno mesto boravka, da navede kategorične razloge o ranijim progonima.

D

Ova konvencija se neće primenjivati na lica koja sada uživaju zaštitu ili pomoć nekog organizma ili ustanove Ujedinjenih nacija osim Visokog komesara Ujedinjenih nacija za izbeglice.

Kad ta zaštita ili pomoć bude prestala iz ma kog razloga, a da sudbina tih lica nije definitivno rešena, shodno rezolucijama o tome koje je usvojila Generalna skupština Ujedinjenih nacija, ta lica će punopravno moći da se koriste režimom ove konvencije.

E

Ova konvencija se neće primenjivati na lica za koje nadležne vlasti zemlje u kojoj je to lice izabralo svoje mesto boravka smatraju da ima prava i dužnosti vezane za posedovanje državljanstva te zemlje.

F

Odredbe ove konvencije neće se primenjivati na lica za koja postoje ozbiljni razlozi da se misli:

- a) da su počinila zločin protiv mira, ratni zločin ili zločin protiv čovečanstva, u smislu međunarodnih instrumenata koji su izrađeni za predviđanje odredbe o tim zločinima;
- b) da su počinila težak zločin prema međunarodnom pravu izvan zemlje koja ih je prihvatila pre nego što su u nju primljeni kao izbeglice;
- c) da su kriva za postupke koji su u suprotnosti sa ciljevima i načelima Ujedinjenih nacija.

Član 2

Opšte obaveze

Svaki izbeglica ima prema zemlji u kojoj se nalazi dužnosti koje naročito sadrže obavezu da se povinuje zakonima i propisima kao i merama za održavanje javnog reda.

Član 3

Nediskriminacija

Države ugovornice će primenjivati odredbe ove konvencije na izbeglice bez diskriminacije u pogledu rase, vere ili zemlje porekla.

Član 4

Vera

Države ugovornice će primenjivati prema izbeglicama na svojoj teritoriji postupak koji će biti bar isto tako povoljan kao i postupak koji primenjuju prema svojim državljanima u pogledu slobode veroispovesti i u pogledu slobode verskog vaspitanja njihove dece.

Član 5

Prava data nezavisno od ove konvencije

Ni jedna odredba ove konvencije ne dira u druga prava i prednosti date izbeglicama nezavisno od ove konvencije.

Član 6

Izraz "pod istim okolnostima"

U smislu ove konvencije, izraz "pod istim okolnostima" podrazumeva da svi uslovi (a posebno oni koji se odnose na trajanje i na uslove boravka ili prebivanja) koje zainteresovano lice treba da ispuni da bi moglo da uživa pravo o kome je reč, treba da se ispune, osim uslova koje zbog njihove prirode, izbeglica ne može da ispunjava.

Član 7

Oslobođenje od reciprociteta

1. Pod rezervom povoljnijih odredaba predviđenih ovom konvencijom, svaka Država ugovornica će prema izbeglicama primenjivati režim koji primenjuje na strance uopšte.
2. Posle boravka od tri godine, sve izbeglice na teritoriji Država ugovornica uživaće oslobođenje od zakonodavnog reciprociteta.
3. Svaka Država ugovornica će nastaviti da izbeglicama daje prava i prednosti na koje su oni već mogli pretendovati, u nedostatku reciprociteta, na dan stupanja na snagu ove konvencije za pomenutu državu.
4. Države ugovornice će s blagonaklonošću predvideti mogućnost da izbeglicama daju, u nedostatku reciprociteta, prava i prednosti osim onih na koje mogu pretendovati na osnovu paragrafa 2 i 3 kao i mogućnost da izbeglice koje ne ispunjavaju uslove o kojima je reč u paragrafima 2 i 3 mogu uživati oslobođenje od reciprociteta.
5. Odredbe gornjih paragrafa 2 i 3 primenjuju se isto tako na prava i prednosti o kojima je reč u čl. 13, 18, 19, 21 i 22 ove konvencije kao i na prava i prednosti koji nisu njome predviđeni.

Član 8

Oslobođenje od izuzetnih mera

Kad se radi o izuzetnim merama koje mogu biti preduzete protiv ličnosti, dobara ili interesa državljana neke određene države Države ugovornice neće primenjivati te mere na izbeglicu koji je formalno poreklom iz te države jedino zbog njegovog državljanstva. Države ugovornice koje zbog svog zakonodavstva, ne mogu primeniti opšte načelo utvrđeno u ovom članu, odobriće u odgovarajućim slučajevima oslobođenja u korist takvih izbeglica.

Član 9

Privremene mere

Ni jedna od odredaba ove konvencije nema za cilj da spreči neku Državu ugovornicu, za vreme rata ili u drugim teškim i izuzetnim okolnostima, da preduzme privremeno prema nekom određenom licu mere koje ta država smatra neophodnim za nacionalnu bezbednost, u očekivanju da pomenuta Država ugovornica ustanovi da je to lice zaista izbeglica i da je primena pomenutih mera prema njemu potrebna u interesu njene nacionalne bezbednosti.

Član 10

Stalnost boravka

1. Ako je izbeglica bio deportovan tokom drugog svetskog rata i transportovan na teritoriju jedne od Država ugovornica i u njoj prebiva, trajanje tog prinudnog boravka računaće se kao redovno prebivanje na toj teritoriji.
2. Ako je neki izbeglica bio deportovan sa teritorije jedne Države ugovornice tokom drugog svetskog rata i u nju se vratio pre stupanja na snagu ove konvencije da bi se tu nastanio, vremenski razmak koji prethodi deportovanju i onaj koji dolazi posle deportovanja računaće se, za svaku svrhu za koju je potrebno neprekidan boravak kao da sačinjavaju jedan jedini i neprekidan vremenski razmak.

Član 11

Pomorci izbeglice

U slučaju kad se radi o izbeglicama redovno zaposlenim kao članovi posade na nekom brodu koji vije zastavu neke Države ugovornice ta država će s blagonaklonošću proučiti mogućnost da pomenutim izbeglicama odobri da se nastane na njenoj teritoriji i da im izda putne isprave ili da ih privremeno primi na svoju teritoriju, naročito radi toga da olakša njihovo nastanjivanje u nekoj drugoj zemlji.

Glava II

PRAVNI POLOŽAJ

Član 12

Lični status

1. Lični status svakog izbeglice regulisaće se zakonom zemlje njegovog domicila ili ako domicila nema, zakonom zemlje njegovog mesta prebivanja.
2. Svaka Država ugovornica pošтоваće prava koja je izbeglica ranije stekao i koja proističu iz ličnog statusa, a posebno ona koja nastaju iz braka, pod rezervom, ako je potrebno, ispunjenja formalnosti predviđenih zakonodavstvom pomenute države, s tim što pravo o kome se radi treba da bude od onih prava koja bi bila priznata zakonodavstvom pomenute države da zainteresovano lice nije postalo izbeglica.

Član 13

Pokretna i nepokretna imovina

Države ugovornice će prema svakoj izbeglici primenjivati što je moguće povoljniji postupak, a na svaki način postupak koji neće biti manje povoljan od onoga koji je primljen, pod istim okolnostima, na strance uopšte u pogledu sticanja pokretne i nepokretne imovine i drugih prava koja se na to odnose, iznajmljivanja i drugih ugovora koji se odnose na pokretnu i nepokretnu imovinu.

Član 14

Intelektualna i industrijska svojina

U pogledu zaštite industrijske svojine, naročito izuma, crteža, modela, fabričkih oznaka, komercijalnih imena, i u pogledu zaštite književne, umetničke i naučne svojine, svaki izbeglica užiće u zemlji gde ima svoje uobičajeno mesto boravka zaštitu koja se daje i državljanima pomenute zemlje. Na teritoriji ma koje druge Države ugovornice oni će uživati zaštitu koja se na pomenutoj teritoriji daje državljanima zemlje u kojoj izbeglica ima svoje uobičajeno mesto boravka.

Član 15

Prava udruživanja

Države ugovornice će primenjivati prema izbeglicama koji borave redovno na njihovoj teritoriji, u pogledu udruženja koja nemaju politički cilj i koja nisu lukrativna i u pogledu strukovnih sindikata, najpovoljniji postupak koji se pod istim okolnostima primenjuje prema državljanima neke strane zemlje.

Član 16

Pravo pojavljivanja pred sudom

1. Svaki izbeglica će imati, na teritoriji Država ugovornica, slobodan i lak pristup pred sudove.
2. U Državi ugovornici gde ima svoje uobičajeno mesto boravka, svaki izbeglica užiće isti postupak kao i državljanin u pogledu pristupa pred sudove, uključujući sudsku pomoć i oslobođenje od cautio judicatum solvi.
3. U Državama ugovornicama van one u kojoj ima svoje uobičajeno mesto boravka, i u pogledu pitanja o kojima je reč u paragrafu 2, svaki izbeglica užiće isti postupak kao i državljanin zemlje u kojoj on ima svoje uobičajeno mesto boravka.

Glava III

LUKRATIVNA ZAPOSLENJA

Član 17

Plaćene profesije

1. Države ugovornice će primenjivati prema svakom izbeglici koji redovno boravi na njihovoj teritoriji najpovoljniji postupak koji se, pod istim okolnostima, primenjuje na državljane neke strane zemlje u pogledu vršenja neke plaćene profesionalne dužnosti.
2. U svakom slučaju, mere ograničenja nametnute strancima ili uposlenju stranaca radi zaštite domaćeg tržišta rada neće se primenjivati na izbeglice koji su od strane zainteresovane Države ugovornice toga već bili oslobođeni na dan stupanja na snagu ove konvencije ili na izbeglice koji ispunjavaju jedan od sledećih uslova:

a) ako su tri godine boravili u toj zemlji;

b) ako imaju za bračnog druga lice koje ima državljanstvo zemlje boravka. Izbeglica ne može zahtevati pravo korišćenja ovom odredbom u slučaju da napusti svog bračnog druga;

c) ako ima jedno ili više dece koja imaju državljanstvo zemlje boravka.

3. Države ugovornice će razmotriti sa blagonaklonošću usvajanje mera koje imaju za cilj da prava svih izbeglica u pogledu vršenja plaćenih profesija izjednače sa pravima njihovih državljana i to naročito za izbeglice koji su ušli na njihovu teritoriju shodno primeni programa rekrutovanja radne snage ili planu useljavanja.

Član 18

Neplaćene profesije

Države ugovornice primenjivaće prema izbeglicama koje se redovno nalaze na njihovoj teritoriji što je moguće povoljniji postupak, a u svakom slučaju postupak koji nije manje povoljan od onoga koji pod istim okolnostima primenjuje na strance uopšte u pogledu vršenja neke neplaćene profesije u poljoprivredi, industriji, zanatstvu i trgovini, kao i stvaranju komercijalnih i industriskih društava.

Član 19

Slobodne profesije

1. Svaka Država ugovornica će primenjivati prema izbeglicama koji redovno borave na njoj teritoriji, a koji imaju diplome priznate od strane nadležnih vlasti pomenute države i žele vršiti neku slobodnu profesiju, što je moguće povoljniji postupak, a u svakom slučaju postupak koji nije manje povoljan od onoga koji, pod istim uslovima, primenjuju prema strancima uopšte.

2. Države ugovornice učiniće sve što je u njihovoj moći, shodno njihovim zakonima i ustavima, da bi obezbedile nastanjene određenih izbeglica na teritoriji van metropole čije međunarodne odnose one obezbeđuju.

Glava IV

BLAGOSTANJE

Član 20

Racioniranje

U slučaju kad postoji sistem racioniranja kome je podvrgnuto celokupno stanovništvo i kojim se reguliše opšta raspodela proizvoda kojih nema dovoljno, prema izbeglicama će se postupati kao prema domaćim državljanima.

Član 21

Stan

Što se tiče stana, Države ugovornice će, ukoliko to pitanje pada pod udar zakona i propisa ili podleže kontroli od strane javnih vlasti, primenjivati prema izbeglicama koji redovno borave na njihovoj teritoriji što je moguće povoljniji postupak; taj postupak u svakom slučaju ne može biti manje povoljan od onoga koji se, pod istim okolnostima primenjuje na strance uopšte.

Član 22

Opšte obrazovanje

1. Države ugovornice će u pogledu osnovne nastave primenjivati prema izbeglicama isti postupak kao i prema svojim državljanima.
2. Države ugovornice će primenjivati prema izbeglicama što je moguće povoljniji postupak, a u svakom slučaju postupak koji nije manje povoljan od onoga koji se pod istim okolnostima primenjuje prema strancima uopšte u pogledu drugih kategorija nastave osim osnovne, a naročito u pogledu pristupa na studije, priznavanje svedočanstava o studijama, diploma i univerzitetskih uverenja izdatih u inostranstvu, plaćanja dažbina i taksa i dodeljivanja stipendija za studije.

Član 23

Javna pomoć

U pogledu pomoći i javne potpore Države ugovornice će primenjivati prema izbeglicama koji redovno borave na njihovoj teritoriji isti postupak kao i prema svojim državljanima.

Član 24

Radno zakonodavstvo i socijalno osiguranje

1. Države ugovornice će primenjivati na izbeglice koje redovno borave na njihovoj teritoriji isti postupak kao i prema svojim državljanima u sledećem pogledu:
 - a) ukoliko su ta pitanja regulisana zakonodavstvom ili zavise od administrativnih vlasti: plate, uključujući i porodične dodatke ako ti dodaci čine deo plate, trajanja rada, prekovremenih časova, plaćenog godišnjeg odmora, ograničenja u pogledu rada kod kuće, doba prijema u službu, učenja u privredi i stručnog obrazovanja rada žena i omladine i uživanja prednosti koje su date kolektivnim konvencijama;
 - b) socijalnog osiguranja (zakonske odredbe o nesrećama na poslu, o profesionalnim bolestima, porođaju, bolesti, invalidnosti, starosti i smrti, o nezaposlenosti, porodičnim obavezama kao i o svakom drugom riziku koji je, shodno nacionalnom zakonodavstvu, regulisan sistemom socijalnog osiguranja), pod rezervom:
- i) odgovarajućih aranžmana o održavanju stečenih prava i prava koja su u toku sticanja;

ü) posebnih odredaba propisanih nacionalnim zakonodavstvom zemlje boravka koje se odnose na davanje ili delove davanja koje se plaćaju isključivo iz javnih fondova, kao i na dodatke koji se daju licima koja ne ispunjavaju uslove u pogledu plaćanja doprinosa koji se zahtevaju za davanje redovne penzije.

2. Prava na davanja nastala smrću izbeglice koja je nastupila zbog nesreće na poslu ili profesionalne bolesti neće biti ograničena činjenicom da pritežavalac prava prebiva izvan teritorije Države ugovornice.

3. Države ugovornice će proširiti na izbeglice pravo korišćenja sporazumima koje su zaključile ili zaključe među sobom u pogledu održavanja prava stečenih ili koja su u toku sticanja u pogledu socijalnog osiguranja, ukoliko izbeglice ispunjavaju uslove predviđene za državljane Zemalja potpisnica sporazuma o kojima je reč.

4. Države ugovornice će ispitati sa blagonaklonošću mogućnost proširenja na izbeglice, u najvećoj mogućoj meri, prava na koristi koje nastaju iz sličnih sporazuma koji su ili će biti na snazi između tih Država ugovornica i država koje nisu ugovornice.

Glava V ADMINISTRATIVNE MERE

Član 25

Administrativna pomoć

1. Ako bi vršenje prava od strane nekog izbeglice obično zahtevalo pomoć stranih vlasti kojima se on ne može obratiti, Države ugovornice na čijoj teritoriji on boravi nastoje da mu tu pomoć pruže bilo samo njihove vlasti bilo neka međunarodna vlast.

2. Vlast ili vlasti o kojima je reč u paragrafu 1 izdaće ili učiniti da se pod njihovom kontrolom, izdaju izbeglicama isprave ili uverenja koje bi strancima redovno izdale njihove nacionalne vlasti ili njihovim posredstvom.

3. Tako izdate isprave ili uverenja zameniće službena akta koja strancima izdaju njihove nacionalne vlasti ili njihovim posredstvom i biće verodostojne dok se ne dokaže suprotno.

4. Pod rezervom izuzetaka koji bi mogli biti prihvaćeni u korist domorodaca, usluge pomenute u ovom članu mogu biti plaćene; ali to plaćanje će biti umereno i u skladu sa ubiranjima od domaćih državljana za slične usluge.

5. Odredbe ovog člana ničim se ne protive čl. 27 i 28.

Član 26

Sloboda kretanja

Svaka Država ugovornica daće izbeglicama koji se redovno nalaze na njenoj teritoriji pravo da ovde izaberu mesto svog boravka i da se slobodno kreću pod uslovima ustaljenim propisima koji se pod istim okolnostima primenjuju na strance uopšte.

Član 27

Isprave o identitetu

Države ugovornice će izdati isprave o identitetu svakom izbeglici koji se nalazi na njihovoj teritoriji i koji ne poseduje valjanu putnu ispravu.

Član 28

Putne isprave

1. Države ugovornice će izdavati izbeglicama koji redovno borave na njihovoj teritoriji putne isprave koje im omogućuju da putuju van te teritorije osim ako se tome ne protive imperativni razlozi nacionalne bezbednosti ili javnog poretka; odredbe Priloga A uz ovu konvenciju primenjivaće se na te isprave. Države ugovornice mogu izdavati takvu putnu ispravu svakom drugom izbeglici na njihovoj teritoriji; one će pokloniti naročitu pažnju slučajevima gde se radi o izbeglicama koji se nalaze na njihovoj teritoriji, a koji nisu u stanju, da dobiju ispravu za put iz zemlje njihovog redovnog boravka.

2. Države ugovornice će priznati putne isprave koje su shodno ranijim međunarodnim sporazumima izdale Strane potpisnice tih sporazuma i tretiraće ih kao da su izdate izbeglicama na osnovu ovog člana.

Član 29

Fiskalne obaveze

1. Države ugovornice neće podvrgavati izbeglice dažbinama, taksama, porezima, ma kako se one nazivale, drugim ili većim od onih koje se ubiraju ili koje će se ubirati od domaćih državljana u sličnim situacijama.

2. Odredbe prethodnog paragrafa ne protive se primeni na izbeglice odredaba zakona i propisa o taksama za izdavanje strancima administrativnih dokumenata, uključujući i isprave o identitetu.

Član 30

Transfer imovine

1. Svaka Država ugovornica odobriće izbeglicama, shodno zakonima i propisima njihove zemlje, da imovinu koju su uneli na njenu teritoriju prenesu na teritoriju druge zemlje gde su oni primljeni radi novog nastanjenja.
2. Svaka Država ugovornica obratiće blagonaklonu pažnju molbama koje podnesu izbeglice koji žele dobiti ovlašćenje za transfer sve druge imovine potrebne za njihovo novo nastanjivanje u nekoj drugoj zemlji gde su primljeni radi novog nastanjenja.

Član 31

Izbeglice koje bespravno borave u zemlji prijema

1. Države ugovornice neće primenjivati kaznene sankcije, zbog njihovog bespravnog ulaska ili boravka, na izbeglice koje, dolazeći direktno sa teritorije gde su njihov život ili sloboda bili u opasnosti u smislu predviđenom članom 1, ulaze ili ne nalaze na teritoriji bez ovlašćenja, pod rezervom da se odmah prijave vlastima i izlože iz razloge, priznate kao valjane, njihovog bespravnog ulaska ili prisustva.
2. Države ugovornice neće primenjivati, u pogledu putovanja tih izbeglica, druga ograničenja sem onih koja su potrebna; ta ograničenja će se primenjivati samo dok se u zemlji prijema ne reguliše status tih izbeglica ili dok oni ne uspeju da budu primljeni u neku drugu zemlju. Radi ovog zadnjeg prijema Države ugovornice davaće tim izbeglicama razuman rok kao i sve potrebne olakšice.

Član 32

Proterivanje

1. Države ugovornice će proterati izbeglicu koji se redovnim putem nalazi na njihovoj teritoriji samo ako postoje razlozi nacionalne bezbednosti ili javnog reda.
2. Proterivanje tog izbeglice vršiće se samo u izvršenju odluke donete shodno postupku predviđenim zakonom. Izbeglici treba da bude dozvoljeno, osim ako se tome ne protive imperativni razlozi nacionalne bezbednosti, da podnese dokaze radi svog opravdanja, da podnese žalbu i da u tu svrhu odredi sebi zastupnika pred nadležnom vlašću ili pred jednim ili više lica koje specijalno odredi nadležna vlast.
3. Države ugovornice daće takvom izbeglici razuman rok da bi mu omogućile da traži da ga redovnim putem primi neka druga zemlja. Države ugovornice mogu, u tom roku, primeniti mere unutrašnjeg karaktera koje smatraju za potrebne.

Član 33

Zabrana proterivanja i odbijanja

1. Ni jedna Država ugovornica neće proterati ili vratiti silom, na ma koji način to bilo, izbeglicu na granice teritorije gde bi njegov život ili sloboda bili ugroženi zbog njegove rase, vere, državljanstva, pripadnosti nekoj socijalnoj grupi ili njegovih političkih mišljenja.

2. Na pravo korišćenja ovom odredbom ne može se ipak pozvati izbeglica koga iz ozbiljnih razloga treba smatrati opasnim za bezbednost zemlje gde se nalazi ili koji, pošto je protiv njega doneta konačna odluka zbog zločina ili naročito teškog krivičnog dela, predstavlja opasnost za zajednicu pomenute zemlje.

Član 34

Naturalizacija

Države ugovornice omogućiće, u najvećoj mogućoj meri, asimilaciju i naturalizaciju izbeglica. One će naročito nastojati da ubrzaju postupak naturalizacije i da smanje, u najvećoj mogućoj meri, takse i troškove tog postupka.

Glava VI

IZVRŠNE I PRELAZNE ODREDBE

Član 35

Saradnja nacionalnih vlasti sa Ujedinjenima nacijama

1. Države ugovornice se obavezuju da će saradivati sa Visokim komesarom Ujedinjenih nacija za izbeglice ili svakom drugom ustanovom Ujedinjenih nacija koja bi ga zamenila, u vršenju njegovih dužnosti i posebno da bi mu olakšale njegov zadatak nadzora nad primenom odredaba ove konvencije.

2. Da bi omogućile Visokom komesaru ili svakoj drugoj ustanovi Ujedinjenih nacija koja bi ga zamenila da podnesu izveštaje nadležnim organima Ujedinjenih nacija, Države ugovornice se obavezuju da im dostave u odgovarajućoj formi tražena obaveštenja i statističke podatke koji se odnose:

a) na status izbeglica,

b) na privođenje ove konvencije u delo i

c) na zakone, propise i uredbe koje su ili će stupiti na snagu u pogledu izbeglica.

Član 36

Obaveštenja o nacionalnim zakonima i propisima

Države ugovornice će dostavljati Generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija tekstove zakona i propisa koje bi mogli doneti radi obezbeđenja primene ove konvencije.

Član 37

Odnos prema ranijim konvencijama

Ne dirajući u odredbe paragrafa 2 člana 28, ova konvencija zamenjuje, između Strana potpisnica konvencije, sporazume od 5 jula 1922, 31 maja 1924, 12 maja 1926, 30 juna 1928 i 30 jula 1935 godine, kao i konvencije od 28 oktobra 1933, 10 februara 1938, protokol od 14 septembra 1939 i sporazum od 15 oktobra 1946 godine.

Glava VII

ZAVRŠNE ODREDBE

Član 38

Rešavanje sporova

Svaki spor između Strana potpisnica ove konvencije u pogledu njenog tumačenja ili njene primene, koji ne bude rešen drugim sredstvima, podneće se pred Međunarodni sud pravde na zahtev jedne od strana u sporu.

Član 39

Potpisivanje, ratifikacija i pristupanje

1. Ova konvencija će biti otvorena za potpisivanje u Ženevi 28 jula 1951 godine, i, posle toga datuma, deponovana kod Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija. Ona će biti otvorena za potpisivanje u Evropskom uredu Ujedinjenih nacija od 28 jula do 31 avgusta 1951 godine, zatim će ponovo biti otvorena za potpisivanje u sedištu Organizacije Ujedinjenih nacija, od 17 septembra 1951 do 31 decembra 1952 godine.

2. Ova konvencija će biti otvorena za potpisivanje od strane svih Država članica Organizacije Ujedinjenih nacija kao i svake države nečlanice pozvane na Konferenciju opunomoćenika o statusu izbeglica i lica bez državljanstva ili svake države kojoj Generalna skupština bude uputila poziv da je potpiše. Ona će biti ratifikovana, a ratifikacioni instrumenti će biti deponovani kod Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija.

3. Države o kojima je reč u paragrafu 2 ovoga člana mogu pristupiti ovoj konvenciji počev od 28 jula 1951 godine. Pristupanje će se vršiti deponovanjem instrumenata o pristupanju kod Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija.

Član 40

Odredba o teritorijalnoj primeni

1. Svaka država će moći, prilikom potpisivanja, ratifikacije ili pristupanja, izjaviti da će se ova konvencija proširiti na sve teritorije koje ona zastupa na međunarodnom polju, ili na jednu ili više njih. Takva izjava će početi da proizvodi dejstvo od dana stupanja na snagu konvencije prema toj državi.

2. U svako doba kasnije to proširenje će se vršiti notifikacijom upućenom Generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija i počće da proizvodi dejstvo počev od devedesetog dana pošto Generalni sekretar Ujedinjenih nacija bude primio notifikaciju ili na dan stupanja konvencije na snagu u pogledu pomenute države ako je ovaj datum kasniji.

3. Što se tiče teritorija na koje se ova konvencija neće primenjivati na dan potpisivanja, ratifikacije ili pristupanja, svaka zainteresovana država ispitaće mogućnost da što je moguće pre preduzme sve potrebne mere radi primene ove konvencije na pomenute teritorije pod uslovom, ako je to potrebno, da za to daju saglasnost vlade tih teritorija koja je potrebna iz ustavnih razloga.

Član 41

Savezna odredba

U slučaju kad se radi o federativnoj ili neunitarnoj državi, primenjivaće se donje odredbe:

a) što se tiče članova ove konvencije čije privođenje u delo spada u nadležnost zakonodavne delatnosti savezne zakonodavne vlasti, obaveze savezne vlade biće, u tom okviru, iste kao i obaveze strana koje nisu federativne države;

b) što se tiče članova ove konvencije čija primena spada u nadležnost zakonodavne delatnosti svake od država, oblasti ili kantona koji je sačinjavaju a koji, na osnovu nastavnog sistema federacije, nisu obavezni da donose zakonodavne mere, savezna vlada će, što je moguće pre, i uz svoje povoljno mišljenje, obavestiti nadležne vlasti država, oblasti ili kantona o pomenutim članovima;

c) federativna država potpisnica ove konvencije podneće na traženje svake druge Države ugovornice koje joj bude dostavljeno preko Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija, ekspozice zakonskih propisa i prakse koji su na snazi u federaciji i jedinicama koje je sačinjavaju u pogledu ove ili one odredbe konvencije, i označiti u kojoj je meri dato dejstvo, ovim ili onim zakonodavnim aktom, pomenutoj odredbi.

Član 42

Rezerve

1. Prilikom potpisivanja, ratifikacije ili pristupanja, svaka država može staviti rezerve na članove konvencije sem čl. 1, 3, 4, 16 (1), 33, 36 do 46 zaključno.
2. Svaka Država ugovornica koja je stavila rezervu shodno paragrafu 1 ovoga člana može u svako doba povući tu rezervu obaveštenjem o tome upućenim Generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija.

Član 43

Stupanje na snagu

1. Ova konvencija stupa na snagu devedesetog dana posle dana deponovanja šestog instrumenta o ratifikaciji ili pristupanju.
2. Za svaku državu koja bude ratifikovala konvenciju ili joj bude pristupila posle deponovanja šestog instrumenta o ratifikaciji ili pristupanju, ona će stupiti na snagu devedesetog dana posle deponovanja instrumenta te države o ratifikaciji ili pristupanju.

Član 44

Otkazivanje

1. Svaka Država ugovornica može otkazati ovu konvenciju u svako doba notifikacijom upućenom Generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija.
2. Otkaz će početi da proizvodi dejstvo za zainteresovanu državu godinu dana od dana kada Generalni sekretar Ujedinjenih nacija primi taj otkaz.
3. Svaka država koja je dala izjavu ili notifikaciju shodno članu 40 može naknadno obavestiti Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija da će konvencija prestati da se primenjuje na teritoriju naznačenu u obaveštenju. Konvencija će tada prestati da se primenjuje na tu teritoriju godinu dana od dana kad Generalni sekretar primi to obaveštenje.

Član 45

Revizija

1. Svaka Država ugovornica može u svako doba tražiti reviziju ove konvencije putem obaveštenja upućenim Generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija.
2. Generalna skupština Ujedinjenih nacija preporučiće mere koje treba preduzeti, ako je potrebno, u vezi sa tim zahtevom.

Član 46

Notifikacija Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija

Generalni sekretar Ujedinjenih nacija notifikovaće svim državama članicama Ujedinjenih nacija i državama nečlanicama o kojima je reč u članu 39:

- a) izjave i obaveštenja o kojima je reč u odeljku B člana 1;
- b) potpise, ratifikacije i pristupanja o kojima je reč u članu 39;
- c) izjave i notifikacije o kojima je reč u članu 40;
- d) rezerve, stavljene ili povučene, o kojima je reč u članu 42;
- e) datum kad će ova konvencija stupati na snagu, u primeru člana 43;
- f) otkaze i obaveštenja predviđene u članu 44;
- g) zahteve za revizijom o kojima je reč u članu 45.

U potvrdu čega su opunomoćenici, propisno ovlašćeni, potpisali ovu konvenciju u ime svojih vlada.

Sačinjeno u Ženevi, 28 jula hiljadu devet sto pedeset i prve godine, u jednom jedinom primerku, čiji su engleski i francuski tekst podjednako verodostojni i koji će biti deponovan u arhivi Organizacije Ujedinjenih nacija, a čije će overene kopije biti dostavljene svim Državama članicama Ujedinjenih nacija i državama nečlanicama o kojima je reč u članu 39.

ZAVRŠNI AKT

KONFERENCIJE OPUNOMOĆENIKA UJEDINJENIH NACIJA O STATUSU IZBEGLICA I LICA BEZ DRŽAVLJANSTVA (APATRIDA)

I

Svojom rezolucijom 429 (V) od 14 decembra 1950 godine, Generalna skupština Ujedinjenih nacija je odlučila da sazove, u Ženevi, Konferenciju opunomoćenika kako bi završili redakciju i potpisali Konvenciju o statusu izbeglica kao i Protokol o statusu lica bez državljanstva (apatrida).

Konferencija se sastala u Evropskom uredu Ujedinjenih nacija u Ženevi, gde je zasedala od 2 do 25 jula 1951 godine.

Vlade sledećih dvadeset šest država poslale su pretstavnike, koji su svi podneli akreditivna pisma ili druga punomoćja koja su nađena kao valjana, a koja ih ovlašćuju da učestvuju u radu Konferencije:

Australija	Monako
Austrija	Norveška

Belgija	Holandija
Brazilija	Savezna Republika
Kanada	Nemačka
Kolumbija	Ujedinjeno Kraljevstvo
Danska	Velike Britanije i Severne
Egipat	Irske
Sjedinjene Američke	Sveta Stolica
Države	Švedska
Francuska	Švajcarska (Švajcarska
Grčka	delegacija je predstavljala
Irak	i Lihtenštajn)
Izrael	Turska
Italija	Venecuela
Luksemburg	Jugoslavija

Vlade dve sledeće države bile su predstavljene posmatračima:

Kuba

Iran

Shodno traženju Generalne skupštine, Visoki komesar Ujedinjenih nacija za izbeglice učestvovao je u radu Konferencije bez prava glasa.

Međunarodna organizacija rada i Međunarodna organizacija za izbeglice bile su predstavljene na Konferenciji bez prava glasa.

Konferencija je pozvala Evropski savet da pošalje svoga pretstavnika bez prava glasa.

Pretstavnici sledećih nevladinih organizacija, koje kod Ekonomskosocijalnog saveta imaju savetodavni status, bile su takođe prisutni u svojstvu posmatrača:

Kategorija A

Međunarodna konfederacija slobodnih sindikata

Međunarodna federacija hrišćanskih sindikata

Interparlamentarna unija

Kategorija B

Univerzitetski savez hrišćanskih unija devojaka

Međunarodno udruženje za krivično pravo

Međunarodni ured za organizaciju krivičnog prava

Caritas Internationalis

Odbor crkava za međunarodne poslove

Svetski savetodavni odbor Društva prijatelja

Koordinacioni odbor jevrejskih organizacija

Međunarodni odbor Crvenog krsta

Jevrejski svetski kongres

Konsultativni savet jevrejskih organizacija

Međunarodni savet žena

Međunarodna federacija prijatelja devojaka

Međunarodna liga za prava čoveka

Međunarodna liga žena za mir i slobodu

Međunarodna organizacija Agudas Israël

Pax Romana

Međunarodna socijalna služba

Međunarodna katolička unija za socijalnu službu

Međunarodna unija katoličkih ženskih liga

Međunarodna unija za zaštitu dece

World Union for Progressive Judaism

Registar

Svetsko udruženje vodiča i izvidnica

Međunarodni odbor za pomoć intelektualcima

Stalni odbor dobrovoljnih organizacija

Liga društva Crvenog krsta

Pretstavnici nevladinih organizacija kojima je Ekonomskosocijalni savet priznao savetodavni status i pretstavnici organizacija koje je Generalni sekretar upisao u registar, a o kojima je reč u paragrafu 17 Rezolucije 288 B (X) Ekonomskosocijalnog saveta, imali su pravo, shodno unutrašnjem pravilniku koji je usvojila Konferencija, da na njoj podnose pismene ili usmene izjave.

Konferencija je izabrala za predsednika g. Knuda Larsena, pretstavnik Danske, a za potpredsednika g. A. Hermenta, pretstavnik Belgije, i g. Talata Mirasa, pretstavnik Turske.

Na svojoj drugoj sednici, Konferencija je, na predlog pretstavnik Egipta, jednoglasno odlučila da uputi poziv Svetoj Stolici, moleći je da izvoli odrediti opunomoćenika koji bi prisustvovao Konferenciji, 10 jula 1951 godine pretstavnik Svete Stolice je došao da zauzme mesto među članovima Konferencije.

Konferencija je usvojila kao dnevni red preliminarni dnevni red koji je sastavio Generalni sekretar (A/CONF.2/2/Rev.1). Ona je isto tako usvojila privremeni Unutrašnji pravilnik koji je sastavio Generalni sekretar, dodajući jednu odredbu kojim je pretstavnici Evropskog saveta ovlašćen da prisustvuje Konferenciji bez prava glasa i da podnosi predloge (A/CONF.2/3 Rev. 1).

Shodno unutrašnjem pravilniku Konferencije, predsednik i potpredsednici su proverili punomoćja pretstavnik i, 17 jula 1951 godine, podneli su Konferenciji izveštaj o rezultatima tog proveravanja. Konferencija je usvojila taj izveštaj.

Konferencija je uzela kao osnov za rad nacrt Konferencije o statusu izbeglica i Nacrt protokola o statusu lica bez državljanstva (apatrida), koje je pripremio Specijalni komitet za izbeglice i apatride na svom drugom zasedanju, održanom u Ženevi od 14 od 25 avgusta 1950 godine, izuzev uvoda i člana 1 (Definicija izraza "izbeglica") Nacrta konvencije. Tekst uvoda koji je iznet pred Konferenciju je tekst koji je bio usvojio Ekonomskosocijalni savet 11 avgusta 1950 u svojoj Rezoluciji 319 B II (XI). Tekst člana 1 podnet Konferenciji bio je tekst koji je Generalna skupština bila preporučila 14 decembra 1950 godine i koji se nalazi u prilogu Rezolucije 429 (V). Taj tekst je predstavljao izmenjeni tekst koji je usvojio Ekonomskosocijalni savet u svojoj rezoluciji 319 B II (XI).*

*) Tekstovi pomenuti u gornjem paragrafu nalaze se u dokumentu A/CONF. 2/1.

Konferencija je usvojila u prvom i drugom čitanju Konvenciju o statusu izbeglica. Pre drugog čitanja, ona je osnovala redakcioni odbor sastavljen od predsednik i pretstavnik Belgije, Sjedinjenih Američkih Država, Francuske, Izraela, Italije i Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Severne Irske, kao i od Visokog komesara za izbeglice; taj redakcioni komitet je izabrao za predsednik g. G. Warrena, pretstavnik Sjedinjenih Američkih Država. Redakcioni odbor je izmenio tekst koji je Konferencija usvojila u prvom čitanju; te izmene su se odnosile naročito na pitanje jezika i na istovetnost koju treba obezbediti između engleskog i francuskog jezika.

Konvencija je usvojena 25 jula sa 24 glasa, prema 0 i bez uzdržanih glasova. Ona će biti otvorena za potpisivanje u Evropskom uredu Ujedinjenih nacija od 28 jula do 31 avgusta 1951 godine. Ona će

ponovo biti otvorena za potpisivanje u Stalnom sedištu Ujedinjenih nacija, u Njujorku, od 17 septembra 1951 do 31 decembra 1952 godine.

Kao prilog ovog završnog akta nalaze se priključeni engleski i francuski tekst konvencije, koji su podjednako verodostojni.

II

Konferencija je odlučila, sa 17 glasova protiv 3 i 3 uzdržana glasa, da su naslovi glava i članova konvencije uključeni u informativne svrhe i da ne predstavljaju elemente tumačenja.

III

Što se tiče Nacrta protokola o statusu apatrida, Konferencija je usvojila sledeću rezoluciju:

"Konferencija,

pošto je razmotrila Nacrt protokola o statusu apatrida,

smatrajući da taj predmet zahteva još jednu dublju studiju,

odlučuje da o tome ne donese odluku na ovoj Konferenciji i vraća Nacrt protokola, radi dubljeg proučavanja odgovarajućim organima Ujedinjenih nacija."

IV

Konferencija je jednoglasno usvojila sledeće preporuke:

A

"Konferencija,

smatrajući da su izdavanja i priznavanje putnih isprava potrebni radi olakšanja kretanja izbeglica i, naročito, njihovog novog nastanjivanja,

traži hitno od vlada članica Sporazuma o izdavanju putnih isprava izbeglicama koji podpadaju pod nadležnost Međuvladinog komiteta za izbeglice, potpisanog u Londonu 15 oktobra 1946 godine, ili od vlada koje priznaju važnost putnih isprava izdatih shodno odredbama tog sporazuma, da i dalje izdaju ili priznaju pomenute putne isprave i da izdaju takve putne isprave svim izbeglicama koji odgovaraju definiciji toga izraza datoj u članu prvom Konvencije o statusu izbeglica ili da priznaju putne isprave koje su tako izdate tim licima, dok ne ispune obaveze koje proističu iz člana 28 pomenute konvencije."

B

"Konferencija,

smatrajući da je jedinstvo porodice, taj prirodni i osnovni elemenat društva, osnovno pravo izbeglice, i da je to jedinstvo u stalnoj opasnosti, i

konstatujući sa zadovoljstvom da su, prema službenom komentaru Specijalnog komiteta za apatride i za probleme u vezi s tim (E/1618, s. 38) prava izbeglice proširena i na članove njegove porodice,

preporučuje vladama da preduzmu mere koje su potrebne da se zaštiti porodica izbeglice i naročito:

1) da se osigura održavanje jedinstva porodice izbeglice, naročito u slučaju kad glava porodice ispunjava uslove koji se zahtevaju za njegov prijem u neku zemlju;

2) da se obezbedi zaštita maloletnih izbeglica, naročito usamljene dece i devojaka, posebno u pogledu starateljstva i usvajanja."

C

"Konferencija,

smatrajući da je izbeglici potrebna, u raznim moralnim, pravnim i materijalnim oblastima, pomoć odgovarajućih socijalnih službi, naročito pomoć nevladinih kvalifikovanih organizacija,

preporučuje vladama i međuvladinim ustanovama da olakšaju, potstiču i pomažu napore organizacija koje su propisno ovlašćene za svoj zadatak."

D

"Konferencija,

smatrajući da veliki broj lica još uvek napuštaju zemlju svog porekla zbog progona i da ta lica imaju pravo na posebnu zaštitu zbog njihovog posebnog položaja,

preporučuje vladama da nastave da primaju izbeglice na svoje teritorije i da rade sporazumno u pravom duhu međunarodne solidarnosti, kako bi izbeglice mogli naći pribežište i mogućnost novog nastanjivanja."

E

"Konferencija,

izražava nadu da će Konvencija o statusu izbeglica, pored svog ugovornog značaja, imati i vrednost primera i da će potstaći sve države da u najvećoj mogućoj meri prema licima koja se nalaze na njihovoj teritoriji kao izbeglice, a na koja se ne odnose odredbe konvencije, postupaju na način koji je predviđen u toj konvenciji."

U potvrdu čega su predsednik, potpredsednici i izvršni sekretar Konferencije potpisali ovaj završni akt.

Sačinjeno u Ženevi, 28 jula hiljadu devet sto pedeset prve godine u jednom jedinom primerku sastavljenom na engleskom i francuskom jeziku, od kojih su oba teksta jednako verodostojna. Prevodi ovog završnog akta na kineski, španski i ruski jezik izvršiće se staranjem Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija koji će, na zahtev, dostaviti primerke tih prevoda svakoj od vlada pozvanih da prisustvuju Konferenciji.

Pretsednik Konferencije
Knud Larsen, s. r.
Potpretsednici Konferencije,
Herment, s. r.
Talat Miras, s. r.
Izvršni sekretar Konferencije,
John P. Humphrey, s. r.

ČLAN 2

Ova uredba stupa na snagu osmog dana po objavljivanju u "Službenom listu FNRJ".